

Teater & Eftf. AS

Grundlagt 1994

Turneorganisasjonen for Hedmark,
v/ Else Braseth,
Just Brochsgt. 17,
Boks 4148,
2301 Hamar.

Innledning

Jeg har blitt bedt om å si litt om barns utvikling av *fiksjonskompetanse*, om hvordan barn utvikler sin *følelsesintelligens* og evne til *symboltenkning* gjennom å oppleve og tolke ulike kunstverk og selv skape kunstneriske uttrykk. Jeg tar utgangspunkt i de bøker jeg har skrevet om emnet, spesielt *Lek, Dans og Teater* og *Teaterproduksjon* (bind 1 og 2).

På oppdrag har jeg lest gjennom det skriftlige materialet jeg har fått tilsendt, samt gått igjennom svarskjemaene fra et titalls skoler. Jeg har sett to av forestillingene (*Arransikt* og *Minner*) og har intervjuet to teatergrupper som har vært på turne.

Konklusjonen (fra dette noe begrensede materialet) er:

- *Turneorganisasjonen for Hedmark* (TH) gjør en enestående og betydningsfull innsats for å bringe god og aktuell kunst ut i skolene.
- Organisasjonen har i stor grad oppfylt sine målsettinger.
- De erfaringer som *Turneorganisasjonen for Hedmark* har gjort bør kunne danne grunnlag for en lignende organisering av kunstdistribusjonen i andre fylker.

NOEN UTDYPENDE SYNSPUNKTER

Jeg vil i det følgende komme med noen sitater og tanker fra det innsamlede materialet/intervjuer:

Slik uttrykker en av de gruppene jeg har intervjuet det i stikkords form:

- *Fornuftig forhandling om pris*
- *Hyggelige og informative brev og telefoner*
- *God oppfølging og informasjon*
- *Skoler er godt forberedt, spillerommet er ordnet slik vi har bedt om*
- *TH's kontaktpersoner og skolens vaktmestre har tatt godt i mot oss*
- *God innkvartering*
- *Effektivitet på alle områder!*

Kort sagt: Vi er stolte når vi reiser rundt som TH's utsendte.

Disse uttalelsene står i sterk kontrast til den behandling denne og andre grupper har fått fra statsstøttede institusjoner/teatre hvor muntlige avtaler ikke blir overholdt, svar uteblir på skriftlige henvendelser og følelsen av at svake grupper blir spilt ut mot hverandre for å senke prisen for profesjonelle kunstnere til under det forsvarlige. For TH synes *kvalitet* for barn å være viktigere enn billigsalg av halvgod kunst!

Fra de profesjonelle teaterkunstnernes side blir det lagt vekt på at TH tar et kunstnerisk og organisatorisk helhetsansvar for kunstformidling til barn. I andre fylker som ikke har denne organisasjonsformen blir det ofte til at kulturkontorene sier de ikke har penger, og viser til skolene som er enda fattigere, og i midten sitter kulturarrangørene og er fortvilet fordi de ikke har kapasitet til å sette seg inn i hva som finnes på markedet. Dette fører til frustrasjon og fortvilelse hos alle involverte parter, og i beste fall til en lite gjennomtenkt og ressursløsende kulturformidling.

Fra en av gruppene blir det fremhevet at *Turneorganisasjonen for Hedmark* har opparbeidet et nettverk av kontakter på skolene, kulturkontorene og blant kunstnere, samt til bevilgende myndigheter. TH tar seg av informasjon, økonomi og kunstnerisk kvalitetsvurdering. TH er lokalkjente og kan legge opp turneer etter de rådende lokale forhold.

På denne måten løftes kunstformidling opp på et profesjonelt plan, der struktur og langsiktig planlegging også har en plass.

Skolenes/Lærernes tilbakemelding

Det er en generell tilbakemelding om at det TH sender ut på turné er av meget god kvalitet.

- de aller fleste lærere og barn er meget positive

- forestillingene fyller et behov de ikke selv kan dekke
- løfter barna ut av skolehverdagen
- gir næring og inspirasjon til videre skolearbeid
- fint med kjente og trygge omgivelser rundt kunstopplevelsen
- blir kjent med mennesket og kunstneren bak kunstverket
- kan stille spørsmål/samtale med kunstneren direkte
- tidlig orientering fra TH gjør at lærerne kan planlegge ift. besøkene
- enkelte negativt innstilte lærere/barn er blitt mer positive til kunstformidling og TH besøk etter flere positive kunstopplevelser
- TH's vedholdende innsats for kunstformidling til skolene har ført til en mentalitetsforandring når det gjelder kunst og kunstbesøk i Hedmark

Å kle sitt hjerte i forventning

En av teatergruppene har erfart at det er meget stor forskjell på hvordan lærerne forbereder og bearbeider kunstopplevelsen. Noen lærere har forberedt mye, andre litt og noen ingenting. Kunstnerne opplever et spesielt engasjert og «lyttende» publikum i klasser hvor lærerne forholder seg aktivt til kunstnerbesøket, og trekker elementer fra den kunstneriske opplevelsen inn i undervisningen. At barna opplever forestillingen i sitt eget miljø, gjør at de lettere kommer med spontane reaksjoner/uttrykk og nysgjerrige spørsmål. Det hender barn titter innom og hilser på skuespillerne både før og etter forestillingene, og prater om seg selv; sine drømmer og hemmeligheter. Ofte spør de om hvordan forestillingen er laget, og forteller hva de likte best. På denne måten blir det kunstneriske møtet mellom formidler og publikum utvidet til å bli et åpent møte mellom *mennesker* sentrert om kunstverket.

TANKER OM VIDERE ARBEID FOR TH

Svarskjemaer og annet skriftlig materiale kan tyde på at en del lærere har et instrumentelt kunstsyn; de bruker elementer fra kunstartene som *verktøy* for innlæring av faktakunnskap ut fra en mål-middel-tenkning. Kunstens egenverdi; opplevelsen, undringen, den sansbare formgiving og refleksjon er for disse lærerne av underordnet betydning, eller blir sett på som irrelevant for skolens kunnskapsmål. For disse lærere kan kunstbesøk bli sett på som en hyggelig, men uforpliktende pause i en ellers travel og målrettet hverdag.

I motsetning til dette instrumentelle synet på kunst er det de som hevder at kunst er kunst; det er sitt eget språk og er en grunnleggende måte som mennesket uttrykker seg på; en vei til erkjennelse gjennom sanselig symbolladet formgiving.

Det kan bli et viktig satsingsområde for TH i årene som kommer å rette søkelyset mot kunst som et eksistensielt og gjennomgripende uttrykk for hva det er å være menneske i verden, og hvor et estetisk uttrykk er det beste gjensvar på et kunstverk. Med andre ord: Hvordan kan kunstbesøk i skolene føre til kvalitativt bedre kunstneriske uttrykk og forståelse av kunst hos barn og ungdom?

Etterutdanningskurs for lærere/pedagogisk personale

Siden mange lærere mangler kunstnerisk erfaring og opplæring kan det være klokt av TH å initiere kurs for lærere.

Antydningvis kan teaterforestillinger/konsserter som skal på turné vises for alle lærere i et område i god tid før skolebesøket. Det kan være kunstneriske kvaliteter som blir satt i sentrum slik som bruk av rom, lys, tid, klang, rytmer, farger, bevegelse, former, symboler og ord, samt kunstfilosofiske overlegninger. Det kan også være temaer innen for eksempel litteratur, naturfag, etikk, historie og samfunnsfag som kan trekkes inn i diskusjonene. Samtaler med kunstnerne og forhåndskjennskap til kunstverket kan hjelpe lærerne med å planlegge eventuelt for- og etterarbeid først og fremst på kunstverkets premisser. Etter skoleturneen kan lærerne samles på nytt for å dele med hverandre sine erfaringer. Dette kan sees på som etterutdanningskurs for å oppfylle L 97's tanker om det skapende og meningssøkende menneske.

Oslo 05.09.02

Helge Reistad
(1. amanuensis)